

**The Stealth Process of Phayung rosewood illegal Logging in Phu Wiang National Park
of Khon Kaen Province**

Autthapon Kunlachat¹

Master Degree student of Public Administration in Police and Community Management,
College of Local Administration, Khon Kaen University

Supawathanakorn Wongthanavasu²

Associate Professor, College of Local Administration, Khon Kaen University,
Researcher Group on Local Affairs Administration, College of Local Administration,
Khon Kaen University

ABSTRACT

The objectives of this research were to study about the illegal logging of Phayung rosewood and to recommend the preventive measures for illegal logging of Phayung rosewood in Phu Wiang National Park, Khon Kaen Province. The study was performed by interviewing 15 informants, which included both the people who committed crime in illegal logging and the relevant government officers from Wiang Kao police station and Phu Wiang National Park. Findings from the analysis, synthesis, and interpretation of data were presented in descriptive format. The study found that illegal deforestation of Phayung rosewood in the national park comprised two phases. In the first phase, influential persons or financiers hired local villagers for leading to the locations of Phayung rosewood trees in the forest. In the second phase, the villagers became directly involved in illegal logging and selling to the influential persons or financiers. Because Phayung rosewood is highly valuable, the villagers thought it was worth the risk to commit the crime. To prevent and solve the problem, there should be campaigns to raise awareness of people about the penalty or punishment for violating the National Park Act of B.E. 2504 (1961) and the Forests Act of B.E. 2484 (1941) and measures to promote local economy and incomes for local people to have better quality of life.

Key words: Stealth Process, Phayung Rosewood, Phu Wiang National Park

กระบวนการลักษณะตัดไม้พะยงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

อรรถพล กลชาติ¹

นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการบริหารงานต้มรุจและชุมชน
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศูนย์วัฒนาการ วงศ์ธนวสุ²

รองศาสตราจารย์ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น และนักวิจัยประจำกลุ่มวิจัยการบริหารกิจการท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบวนการลักษณะตัวไม้พะยุงและเสนอแนวทางการในการป้องกันการลักษณะตัวไม้พะยุงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่นโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยกระทำความผิดในครั้งเดียวกับการลักษณะตัวไม้พะยุง และเจ้าหน้าที่รักษาพันธุ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่เจ้าหน้าที่สถานีตำรวจนครบาลภูเวียงก่อ และเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ จำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สังเคราะห์ และตีความแล้วนำเสนอผลการศึกษาเป็นความเรียง ผลการศึกษาพบว่าระบบการลักษณะตัวไม้พะยุงในอุทยานแห่งชาติภูเวียงนั้นจะมี 2 ช่วง โดยช่วงแรกกลุ่มนายทุนหรือผู้มีอิทธิพล ได้ว่าจ้างให้ชาวบ้านพื้นที่เป็นผู้นำทางและทำหน้าที่ชี้จุดต้นไม้พะยุงในป่าและช่วงหลังชาวบ้านกลุ่มนี้ได้เข้าไปลักษณะตัวไม้พะยุงโดยตรงเพื่อนำมาจำหน่ายให้แก่นายทุนหรือผู้มีอิทธิพล ด้วยเหตุผลปัจจัยด้านราคาของไม้พะยุงแม้จะมีความเสี่ยงในการถูกจับกุมแต่ชาวบ้านกลุ่มนี้มองว่าคุ้ม เมื่อแลกกับค่าตอบแทนที่มีมูลค่าสูง แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักษณะตัวไม้พะยุงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียงเสนอให้มีการรณรงค์ให้ประชาชนทราบถึงบทลงโทษของการละเมิดพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และกฎหมายตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และความมีการส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่ทั้งอาชีพและรายได้ที่เหมาะสม เพื่อให้ชาวบ้านในพื้นที่มีรายได้และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : กระบวนการลักษณะตัดไม้ ไม้พะยง อุทยานแห่งชาติภูเวียง

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าคือสภาวะของป่าตามธรรมชาติที่ถูกทำลายโดยการตัดไม้หรือการโคน เพื่อนำไม้มาใช้ประโยชน์ตามที่มนุษย์ต้องการ (โปรดพิจารณา มงคล ติดนนท์ และอำนวย คำต่อ, 2555) สาเหตุที่เป็นต้นกำเนิดของการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีมากมาย รวมถึงการทุจริตของหน่วยงานรัฐบาล การกระจายความมั่งคั่งและอำนาจอย่างไม่เสมอภาค การเพิ่มประชากรและมีประชากรมากเกินไป ซึ่งสภาวะนี้กลยุทธ์เป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ไม้พะยูงถือเป็นไม้อันดับต้น ๆ ที่มีการลักลอบตัดมากที่สุดในปัจจุบันจากในอดีตที่เคยเป็นไม้สักไม้กฤษณา แต่ในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา ความต้องการของไม้พะยูงมีสูงมากในแถบประเทศจีน เวียดนาม โดยมีนายทุนจากต่างชาติเข้ามาสร้างเครือข่ายตัดไม้พะยูง ในป่าบริเวณเขตอนุรักษ์ป่าไม้ของประเทศไทยจำนวนมาก เพราะประเทศไทยยังเป็นแหล่งไม้พะยูงที่สมบูรณ์ ที่ผ่านมาถึงแม้เจ้าหน้าที่ได้สนับสนุนกำลังร่วมกับทหาร ตำรวจ ปราบปรามอย่างเต็มที่ แต่ก็ปรากฏว่ายังคงมีไม้ถูกตัดออกจากป่าจำนวนมากจากสิ่ติการจับกุมคดีเกี่ยวกับไม้พะยูงที่ผ่านมาในช่วงปี พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2555 พบรเกิดการลักลอบตัดไม้พะยูงในเชิงคดีที่สามารถจับกุมดำเนินคดีได้มากขึ้นในปี 2553 ประมาณ 200 คดี ปี 2554 เพิ่มเป็น 600 คดี และในปี 2554 ถึงปี 2555 รวมกว่า 1,200 คดี (สุวิทย์ รัตนมณี, 2555) โดยพื้นที่ป่าที่มีการลักลอบตัดไม้พะยูงในภาคอีสาน ได้แก่ อุทัยธานแห่งชาติภูพาน อุทัยธานแห่งชาติภูผายล อุทัยธานแห่งชาติทับทัน-ห้วยสำราญ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพนมดงรัก อุทัยธานแห่งชาติภูเวียง ฯลฯ โดยพื้นที่ทั้งหมดนี้ยังคงเหลือไม้พะยูงให้มอดไม้ตัดอยู่บ้าง แต่คาดว่าในอีกไม่เกิน 2 ปี ข้างหน้า หากไม่มีการร่วมมือกันจากทุกภาคส่วนรวมถึงภาคประชาชน ไม้พะยูงจะถูกตัดโคนจนหมดสิ้นไปจากป่า (สื่อสาระเลย, 2559)

สำหรับอุทัยธานแห่งชาติภูเวียง ซึ่งมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 203,125 ไร่ หรือ 325 ตารางกิโลเมตร สภาพป่าบริเวณอุทัยธานแห่งชาติภูเวียงแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ป่าเต็งรัง ซึ่งมีพื้นที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรพรรณ มีพื้นที่ไม่ที่สำคัญ ได้แก่ ตะเคียนทิน ชิงขัน พะยูง สมพง กระบาก มะค่าโมง สะแกแสง ประดู่ ตะแบกใหญ่ ฯลฯ (อุทัยธานแห่งชาติภูเวียง, 2557) จากข้อมูลดีการกระทำการทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ในเขตอุทัยธานแห่งชาติภูเวียง พบร่วม 2546 - พ.ศ. 2558 มีคดีเกี่ยวกับไม้พะยูง รวม 430 คดี (สถานีตำรวจนครบาลเวียงแก่น, 2558) จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทัยธานแห่งชาติภูเวียง พบร่วม การกระทำการทำผิดเกี่ยวกับไม้จำนวนมาก เพราะสภาพพื้นที่ของอุทัยธานแห่งชาติภูเวียงที่เป็นเทือกเขาโดยมีหมู่บ้านอยู่รายรอบพื้นที่กว่า 64 หมู่บ้าน ผู้กระทำการลักลอบเข้ามาในพื้นที่ได้ง่าย และมีบุคคลหลายกลุ่มที่มีอิทธิพลหรือนายทุนอยู่เบื้องหลังสนับสนุน สำหรับเหตุปัจจัยของการเข้าไปลักลอบตัดไม้พะยูงของคนเหล่านี้คือ ราคาของไม้พะยูง และความต้องการของตลาดเฟอร์นิเจอร์ ที่มีการเติบโตอย่างมากในปัจจัยเหล่านี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา

จากสถานการณ์การลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทัยธานแห่งชาติภูเวียง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากระบวนการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทัยธานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น เพื่อทราบกระบวนการร่วมมือรูปแบบขั้นตอนและวิธีดำเนินการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทัยธานแห่งชาติภูเวียงอย่างไร เพื่อเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทัยธานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อศึกษากระบวนการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทัยธานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
- เพื่อเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทัยธานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ เพื่อศึกษากระบวนการลักษณะตัวตนไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง และสำรวจทางแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักษณะตัวตนไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่นวิธีการศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเจาะจงสัมภาษณ์และการสนทนากับผู้ที่เข้ามูลหลัก จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้ที่เคยกระทำการผิดในคดีเกี่ยวกับการลักษณะตัวตนไม้พะยูง จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่สถานีตำรวจนครบาลเวียงก่อ และเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ จำนวน 10 คนข้อมูลที่ได้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำหลักสำคัญที่ได้เพื่อแสดงให้เห็นถึงกระบวนการลักษณะตัวตนไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียงแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักษณะตัวตนไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาที่จะนำเสนอต่อไปนี้ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ กระบวนการลักษณะตัวไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียงและแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง มีรายละเอียดดังนี้

กระบวนการลักษณะตัวไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการลักษณะตัวไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง ได้ลักษณะตัวไม้พะยูงกันหนักมากในช่วงปี พ.ศ. 2557 ทั้งที่มีการทำกันเป็นขบวนการโดยมีนายทุนที่เป็นกลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ว่าจ้างชาวบ้านที่อยู่รอบพื้นป่าให้เข้าไปตัดไม้และซักลากออกอกรากจากป่า และการทำโดยชาวบ้านเองได้เข้าไปตัดไม้และซักลากออกอกรากจากป่า เพื่อติดต่อขายให้ นายทุนหรือกลุ่มผู้มีอิทธิพลโดยตรง โดยกลุ่มชาวบ้านด้วยเงื่อนไขที่เป็นไม้หายาก มีความต้องการสูง และมีราคาแพง ส่งผลให้ขบวนการลักษณะตัวไม้พะยูงยังคงพยายามหาซื้อหางาน สร้างเครือข่ายตัวไม้ออกไปขายอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะระยะหลังแม้จะมีการปราบปรามจับกุมอย่างหนักของเจ้าหน้าที่ แต่สกัดตัดกลับเพิ่มขึ้นสวนทางกับความเข้มข้นในการปราบปราม ซึ่งชี้ให้เห็นชัดเจนว่าขบวนการลักษณะตัวไม้พะยูงเป็นขบวนการใหญ่และเป็นที่ต้องการของตลาดมากจนทำให้หลายคุณเลือกที่จะเดิมพันในกระบวนการนี้และเป็นที่ต้องการของตลาดมากจนทำให้หลายคุณเลือกที่จะเดิมพันในกระบวนการนี้และเป็นที่มีมูลค่าสูงขึ้นเรื่อยๆ

ตารางที่ 1 สถิติคดีจับกุมผู้ลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ระหว่างปี พ.ศ. 2556-2558

ปี พ.ศ.	จำนวน คดี	จำนวนผู้กระทำผิด	ประเภทไม้		
			ท่อน	เหลี่ยม	ปิก
2556	67	12	107	56	37
2557	203	114	1,466	189	-
2558	88	53	557	165	3
รวม	358	179	2,130	410	40

ที่มา : อथยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น (2558)

จากตารางที่ 1 สถิติคดีจับกุมผู้ลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่นระหว่างปี พ.ศ. 2556-2558 พบว่า สถิติคดีจับกุมผู้ลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียงมีจำนวนมากโดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2557 ที่มีคดีจับกุมจำนวนสูงมากที่สุด จำนวน 203 คดี สามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้จำนวน 114 คน ประเภทไม้ที่จับกุมได้ส่วนใหญ่เป็นไม้ประเภทท่อนและประเภทเหลี่ยมและในปี พ.ศ. 2558 สถิติคดีจับกุมผู้ลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง ลดลง ซึ่งเกิดจากเจ้าหน้าที่เข้มงวดจับกุมและ

ผลพวงมาจากการคำสั่ง คสช.ที่ 64 เรื่อง การปรับปรุงการลักษณะตัดไม้ ที่ทำให้ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน มีการแจงเบาะแสเข้ามาเพิ่ม ทำให้สามารถเข้าจับกุมได้รวดเร็ว ทันการณ์ ไม่ต้องรอหมายศาลเหมือนที่ผ่านมา ทำให้ผู้กระทำผิดได้รู้ว่าไม่ทัน และสามารถจับกุมได้ทั้งผู้กระทำผิดและของกลาง ทำให้สามารถสอบสวนขยายผลไปถึงผู้อยู่เบื้องหลังได้ด้วย จากการเข้มงวดนี้ จึงทำให้สกัดการลักลอบตัดไม้ได้มากขึ้น ทำให้สามารถสอดส่อง ผู้ลักลอบตัดไม้พะยูงและการลักลอบขนย้ายไม้เดิมหมดไป ในทางตรงกันข้ามกลับทำให้ความต้องการไม้พะยูงในตลาดต่างประเทศกลับทวีความต้องการเพิ่มขึ้น เพราะความต้องการไม้จากประเทศจีนมีมาก เพื่อนำไปผลิตเฟอร์นิเจอร์และตกแต่งอาคารบ้านเรือน เนื่องจากเป็นไม้ที่มีลวดลายสวยงาม คงทน

“มันเป็นอาชีพที่เลี้ยง แต่ผลประโยชน์ที่ได้มานั้นคุ้ม” (สัมภาษณ์ผู้ที่เคยกระทำการมิจฉาชีพในคดีเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้พะยูงที่ 2, 22 พฤษภาคม 2559)

กระบวนการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียงมี 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มชาวบ้านที่ถูกว่าจ้างให้เข้าไปลักลอบตัดไม้พะยูง กลุ่มนี้จะมีทั้งชาวบ้านในพื้นที่และแรงงานชาวบ้านหรือเวียดนาม รวมบทวนการอยู่ด้วย มีการแบ่งกลุ่มคนเพื่อแบ่งหน้าที่กันทำงานในแต่ละชั้นตอนตั้งแต่การขึ้นไปจับลึกลงการส่งไม้พะยูงออกพื้นที่ โดยกระบวนการลักลอบตัดไม้พะยูงของกลุ่มนี้ จะเริ่มตั้งแต่คนนำทางและทำหน้าที่ชุดตันไม้พะยูงในป่า จะได้รับค่าตอบแทนตันละ 5,000 บาท ส่วนที่มีตัดและทีมชักลากไม้ออกจากป่าได้รับค่าเหนื่อยตันละ 10,000-20,000 บาท ส่วนที่มีขันย้ายออกจากพื้นที่ก็จะได้รับค่าจ้างเป็นเที่ยวตามปริมาณไม้ โดยแบ่งเป็น 4 ทีม ได้แก่ ทีมที่ 1 นำทางและทำหน้าที่ชุดตันไม้พะยูงในป่า จะได้รับค่าตอบแทนตันละ 5,000 บาท ทีมที่ 2 ตัดโคนแปรรูปไม้และชักลากไม้ออกจากป่า จะได้รับค่าตอบแทนตันละ 10,000 ถึง 20,000 บาท ทีมที่ 3 คุ้มกันและเคลียร์เส้นทางขันย้ายไม้ออกจากป่า และทีมที่ 4 ขันย้ายไม้พะยูงออกจากพื้นที่ ที่มีน้ำท่วมผู้ทำหน้าที่เป็นนายหน้าเคลียร์การนำไม้ออกจากพื้นที่ตามจุดล่อแหลมต่างๆ ซึ่งในนี้มักมีเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้อธิบดีในพื้นที่รวมอยู่ด้วย

ส่วนกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มชาวบ้านที่เข้าไปลักลอบตัดไม้พะยูงเอง เพื่อขายให้หนาทุนหรือผู้มีอิทธิพล โดยมีวิัฒนาการมาจาก กลุ่มที่ 1 ที่เคยถูกว่าจ้างให้เข้าไปลักลอบตัดไม้พะยูง และเมื่อเห็นรายได้ดี จึงรวมกลุ่มหรือชักชวนกันเข้ามาตัดไม้พะยูง เข้าป่าแต่ละครั้งประมาณ 2-3 วัน หยอยแบกไม้ลงมา เพื่อขายให้แก่นายทุนที่มารับซื้อ ณ จุดนัดพบ กลุ่มนี้มักเข้าป่าหาไม้พะยูงเป็นประจำ เกือบทั้งหมดเป็นชาวบ้านในพื้นที่โดยรอบเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง กลุ่มนี้จะมีวัยรุ่นในพื้นที่ร่วมบุกการอยู่ด้วยเพื่อคุ้มครองทางและแจ้งข้อมูลข่าวสาร ทำให้การจับกุมที่ผ่านมาส่วนใหญ่จึงได้แต่เฉพาะไม้พะยูงที่ตรวจจับได้ไว ไม่ได้ผู้ต้องหา เพราะมีคนในพื้นที่โทรศัพท์แจ้งให้ทราบล่วงหน้า หรือแจ้งเตือนก่อนทุกครั้ง

“วิธีการลักลอบตัดไม้ ทำกันเป็นขบวนการมากขึ้น มีคนเข้ามา มีคนตัด มีคนขนออกจากป่า บนอุกอกนากพื้นที่” (สัมภาษณ์ผู้นำขบวนการสถานีตำรวจนครเรวเชียงใหม่ 18 พฤษภาคม 2559)

“กลุ่มนายทุนรู้พุทธิกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ดี เพราะมีวัยรุ่นในพื้นที่เป็นสหาย และขบวนการทำไม้พะยูงมีชาวบ้านเป็นพยานหรือผู้นำทางอีกด้วย” (สัมภาษณ์หัวหน้าพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครเรวเชียงใหม่ 18 พฤษภาคม 2559)

สำหรับวิธีการหาไม้พะยูงในป่า เมื่อเห็นต้นไม้พะยูงชาวบ้านจะทำการโคนทันที ชำแหละลำต้น โดยตัดเป็นท่อน ๆ ขนาดยาวประมาณท่อนละ 2 เมตร ลำเลียงออกจากป่าโดยรถเข็นด้วยรถบรรทุกและลากด้วยแรงงาน สำหรับชิ้นส่วนอื่น ๆ ของต้นพะยูง เช่น กิ่งหัก ๆ งอๆ จะใช้วิธีขันสีเป็นเศษพายหลังที่ทำจากถุงปุ๋ยตัดแบ่งเป็นเส้นมาลำเลียงออกจากป่า

“ไม้พะยูงในเขตอุทยานฯ มีลดลงการหารไม้ลำบากขึ้น ต้องเดินแทะเข้าไปในเขตอุทยานฯ ที่ลึกเข้าไปเลี้นทางยากลำบากมาก ใช้เวลาเดินไม่ต่ำกว่า 7 ชั่วโมงหากเจอแล้วจะเรียบโคนและตัดทันที” (สัมภาษณ์ผู้ที่เคยกระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้พะยูงที่ 2, 22 พฤษภาคม 2559)

“ส่วนกิงคองฯ งอๆ ก็จะเก็บใบไม้แล้วสะพายหลังของมา ส่วนท่อนใหญ่ ก็จะแบกหรือใช้รักเห็นอกมา” (สัมภาษณ์ผู้ที่เคยกระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้พะยูงที่ 1, 19 พฤษภาคม 2559)

ส่วนความเป็นอยู่ของแก่งไม้พะยูง ขณะดำรงสีพินป่า กลุ่มนี้จะเข้าป่าประมาณ 10-20 คน เพื่อหาไม้พะยูงที่หันตามธรรมชาติ โดยทุกคนจะหอบเสบียงและอุปกรณ์ตัดไม้เข้าไปป่า เมื่อได้ไม้พะยูงตามต้องการ จะมีนายทุนมาารอับบริเวณชายป่า หรือไม่ซ่าวบ้านก็จะนำไม้พะยูงไปซุกซ่อนอำพรางไว้บริเวณพุ่มไม้ชัยป่าหรือทุ่งนา ท้ายหมู่บ้านหรือซุกซ่อนอำพรางโดยการนำไปฝังดิน หรือไว้ในร่องน้ำ เพื่อรอการขนย้ายด้วยยานพาหนะต่างๆ ออกไปนอกพื้นที่ ยานพาหนะที่ขนย้ายออกจากร่องน้ำที่ส่วนใหญ่คือ รถยนต์กระบะตัดแปลง และรถบรรทุกไม่ติดแผ่นป้ายทะเบียนหรือหากติดแผ่นป้ายทะเบียนก็จะเป็นทะเบียนปลอมหรือรถที่ถูกโอนมาหรือรถยนต์เช่า จ้างคนขับรถหลายคน แบ่งการขนส่งออกเป็นช่วง นำส่งออกไปขายในต่างประเทศต่อไป

“การเข้าไปลักลอบตัดไม้ ต้องไปหaltyรัน ทำให้ต้องมีเสบียงสำหรับการตัดรากอย่างเพียงพอและหากนายทุนไม่รับซื้อทันที จะซ่อนไว้ตามชายป่าหรือทุ่งนา ทั้งแซน้ำและฝังดิน เป็นต้น” (สัมภาษณ์ผู้ที่เคยกระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้พะยูง, 29 พฤษภาคม 2559)

“ช่วงการลักลอบชนไม้พะยูง จะจัดสารพัดวิธีเพื่อหวังตบตาเจ้าหน้าที่ เช่น รถยนต์ตัดแปลง รถยนต์ถูกขโมยมา รถยนต์เช่าหรือสวมทะเบียนปลอม เป็นต้น” (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง และหัวหน้าพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลเรียงเก่า, 18 พฤษภาคม 2559)

สำหรับราคามิ้นพะยูง จะมีการซื้อขายกันทั้งแบบกิโลและเป็นท่อน โดยพิจารณาจากของเนื้อไม้ เป็นสำคัญ ไม้พะยูงที่มีลักษณะเนื้อไม้สีแดงอมม่วงถึงแดงอมเลือดหมูแก่ เป็นไม้ขนาดใหญ่จะมีราคาประมาณ กิโลกรัมละ 800 บาท ถึง 1,000 บาท หรือ คิวละ 800,000 บาท ถึง 900,000 บาท ส่วนไม้ที่ซื้อขายเป็นท่อน จะพิจารณาจากขนาดหน้างอกไม้ ซึ่งจะมีราคาตั้งแต่ 2,000 ถึง 35,000 บาท/ท่อน อย่างไรก็ได้แก่นไม้ กิ่งไม้ พะยูงก็สามารถขายได้เช่นกัน แต่ราคามิ้นพะยูงนัก มีตั้งแต่ราคากลักลับไปจนถึงหลักร้อย ต่อ 1 กิโลกรัม

“ไม้พะยูงราคาดี ต้นเล็กต้นน้อยกิงคองฯ งอๆ ก็ขายได้ขายกันเป็นกิโล” (สัมภาษณ์ผู้ที่เคยกระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้พะยูงที่ 1, 19 พฤษภาคม 2559)

แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูเวียง กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) กองทัพภาคที่ 1 ค่ายสีหาราชดิโชไซ(ร.8) กองทัพภาคที่ 2 ค่ายศรีพชรินทร์ กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.) เจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลในพื้นที่ กรมป่าไม้ และหน่วยงานฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ ได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียงอย่างเข้มข้น ทำให้สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้จำนวนมาก แต่ก็ไม่สามารถทำให้ปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง หมดไป

ปัญหาอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง คือ

1. ปัญหาด้านสภาพพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง มีสภาพเป็นป่ารกทึบ มีพื้นที่ขนาดใหญ่ประมาณ 203,125 ไร่ หรือ 325 ตารางกิโลเมตร การลักลอบตัดและขนย้ายไม้พะยูงสามารถทำได้หลายช่องทางตามหมู่บ้านต่างๆ ที่อาณาเขตติดต่อกับอุทยานแห่งชาติภูเวียง ดังนี้ ในด้านทิศตะวันตกของเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง มีเขตติดต่อกับอำเภอสีชุมพู 4 ตำบล คือ ตำบลวังทินลาด ตำบลหนองเส้าเล้า ตำบลหนองไฝ ตำบลขัวเรียง และด้านทิศตะวันตกของเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียงมีเขตติดต่อกับอำเภอชุมแพ 4 ตำบล คือ ตำบลนาจาน ตำบลศรีสุข ตำบลวังเพิ่มและตำบลสีชุมพู

2. ปัญหาด้านวัยรุ่นในพื้นที่ให้ความร่วมมือหรืออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มผู้ลักลอบตัดไม้พะยุงโดยการทำหน้าที่ต้นทางและแจ้งข้อมูลข่าวสาร ทำให้การจับกุมที่ผ่านมาส่วนใหญ่ตราชย์ด้วยเฉพาะไม้พะยุงไม่ได้ผู้ต้องหา

3. ปัญหาด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอาวุธปืนและกระสุนปืนของเจ้าหน้าที่อุทัยนแห่งชาติภูเวียงไม่เพียงพอ

4. ปัญหาด้านกำลังพลในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้พะยุงในเขตอุทัยนแห่งชาติภูเวียงไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยุงในเขตอุทัยนแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ข้อมูลสำคัญเห็นสอดคล้องกันว่าอุทัยนแห่งชาติภูเวียง ควรมีแผนแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยุงทั้งภายในเขตอุทัยนแห่งชาติภูเวียง และภายนอกอุทัยนแห่งชาติภูเวียง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้รวมถึงงบประมาณในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยุงภายในเขตอุทัยนแห่งชาติภูเวียง โดยการจัดทำข้อมูลพื้นที่ที่ไม้มีพะยุงขึ้นอยู่หนาแน่นและจำเป็นต้องเฝ้าระวังป้องกันการลักลอบตัดโดยเร่งด่วน จัดทำข้อมูลพื้นที่เสี่ยงที่เป็นจุดรวมไม้หรือจุดลงไม้มอกจากเขตอุทัยนแห่งชาติภูเวียง ที่ขบวนการลักลอบตัดไม้พะยุงใช้เป็นเส้นทางหลัก หรือเส้นทางประจำในการลำเลียงไม้ไปยังพื้นที่ มีการสนับสนุนกำลังร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของอุทัยนแห่งชาติภูเวียงและเจ้าหน้าที่ท้องที่ เพื่อเพิ่มความถี่และเพิ่มกำลังพลในการลาดตระเวน มีการจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจเคลื่อนที่เร็ว ซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายปกครอง ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เพื่อเข้าดำเนินการปราบปรามขบวนการลักลอบตัดไม้พะยุงเมื่อได้รับแจ้งเหตุหรือพบขณะทำการลาดตระเวน โดยเร็วที่สุด

2. การแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้พะยุงนอกเขตอุทัยนแห่งชาติภูเวียง โดยการมีส่วนรวมจากทุกภาคส่วน อาทิ ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร ป่าไม้ และประชาชนในพื้นที่ (ดังนี้ 1) รณรงค์ให้ประชาชนทราบถึงบทลงโทษของการละเมิดพระราชบัญญัติอุทัยนแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และกฎหมายตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 2) มีการส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่ท้องถิ่น ให้อาชีพและรายได้ และมีการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์และผลตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อให้ชาวบ้านในพื้นที่มีรายได้และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น 3) จัดประชุมประชาชนและกลุ่มวัยรุ่นทุกหมู่บ้านที่มีพื้นที่ติดอุทัยนแห่งชาติภูเวียง เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ ขอความร่วมมือไม่ให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้าไปในเขตอุทัยนแห่งชาติภูเวียงและไม่เข้าไปร่วมขบวนการลักลอบตัดไม้พะยุง 2) ฝึกอบรมประชาชนและกลุ่มวัยรุ่น ให้เป็นอาสาสมัครพิทักษ์ป่าในหมู่บ้านที่อยู่ติดอุทัยนแห่งชาติภูเวียง โดยเฉพาะในหมู่บ้านที่มีปัญหาการลักลอบตัดไม้รุนแรง เช่น หมู่บ้านในตำบลกุดชาติ อำเภอหนองนา ตำบลหัวเรียง อำเภอชุมแพ ตำบลวังเพิ่ม อำเภอสีชุมพู ตำบลเมือง อำเภอเวียงก่ำ ตำบลเมืองเก่าพัฒนา อำเภอเวียงก่ำ และ 4) สร้างเครือข่ายและหน่วยร่วมในการป้องกันการลักลอบตัดไม้พะยุง โดยมอบหมายให้ฝ่ายปกครอง ตำรวจ ป่าไม้ ดำเนินมาตรการป้องกันใช้สายข่าวในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. สมาชิก อปพร. และกลุ่มวัยรุ่น เพื่อหาข่าวการลักลอบตัดไม้พะยุงในเขตอุทัยนแห่งชาติภูเวียงและนำข้อมูลดังกล่าวมาวางแผน สนับสนุน สนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ (โปรดพิจารณาเพิ่มเติม เชี่ยวชาญ จังหวัด วิธี ภารกิจ และสุมนต์ ศกลไชย, 2558) เพื่อเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเสบียงอาหาร ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เดินป่าและ

3. สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมถึงงบประมาณในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ดังนี้ 1) เพิ่มอาวุธปืนและกระสุนปืนให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานให้เจ้าหน้าที่อุทัยนแห่งชาติภูเวียงจากเดิมมีอาวุธปืนลูกซอง 5 นัด 20 กระบอก ให้เพิ่มเป็น 45 กระบอกอาวุธปืน HK ให้เพิ่มเป็น 10 กระบอก และสามารถเบิกเครื่องกระสุนปืนใช้ในการปฏิบัติงานได้ตามสภาพการปฏิบัติงานจริง และ 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ (โปรดพิจารณาเพิ่มเติม เชี่ยวชาญ จังหวัด วิธี ภารกิจ และสุมนต์ ศกลไชย, 2558) เพื่อเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเสบียงอาหาร ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เดินป่าและ

กลุ่มเครือข่ายแనร่วมในการป้องกันการลักลอบตัดไม้พะยุงซึ่งจะทำให้บุคคลเหล่านี้มีข้อหาและกำลังใจเข้มแข็งในการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากระบวนการลักษณะตัวตัวไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบร่องรอยของมนุษย์ที่อยู่อาศัยในพื้นที่นี้มีอยู่ที่บ้านลักษณะตัวตัวไม้พะยูงอย่างผิดกฎหมายจำนวนมาก ประกอบการณ์นี้อาจเป็นผลจากการค้าที่สูงขึ้นของไม้พะยูง ในช่วงแรกกลุ่มนายนหูหรือผู้มืออิทธิพล จะว่าจ้างให้ชาวบ้านเป็นผู้นำทางและทำหน้าที่ซึ่งดูตัวตัวไม้พะยูงในป่า ช่วงหลังชาวบ้านกลุ่มนี้ได้เข้าไปลักลอบตัวตัวไม้พะยูงโดยตรง การป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบตัวตัวไม้พะยูงในเขตอุทยานแห่งชาติภูเวียงที่ผ่านมาได้ดำเนินการจับกุมกลุ่มผู้ลักลอบตัวตัวไม้พะยูงอย่างเข้มงวด ทำให้ในช่วง พ.ศ. 2558 มีสถิติการจับกุมลดลงส่วนหนึ่งเป็นผลพวงมาจากคำสั่ง คสช. เรื่องการปราบปรามการลักลอบตัวตัวไม้ที่ทำให้ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน มีการแจ้งเบาะแสเข้ามาเพิ่ม ทำให้สามารถเข้าจับกุมได้รวดเร็ว ทันการณ์ ไม่ต้องรอหมายศาลเหมือนที่ผ่านมาแต่การป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบตัวตัวไม้พะยูงก็ไม่ได้ทำให้คดีจับกุมผู้ลักลอบตัวตัวไม้พะยูงและการลักลอบขันย้ายไม้เดิมหมดไป ในทางตรงกันข้ามกลับทำให้ความต้องการไม้พะยูงในตลาดต่างประเทศกลับทวีความต้องการเพิ่มขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ อาจารย์ที่ปรึกษา ขอกราบขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 15 ท่าน ที่ให้ความร่วมมือ กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลในการศึกษานี้ สุดท้ายผลลัพธ์จะเป็นประโยชน์ ความตื่น ความงามทั้งปวง ที่เกิดขึ้นจากการศึกษานี้ ขอขอบแต่พ่อแม่ที่careพยุง

เอกสารอ้างอิง

เชี่ยวชาญ จวนจันทร์ อีระ ฤทธิรอด และสุมนันต์ ศักดิ์ไชย. 2558. แนวทางการพัฒนาป่าชุมชนดงสาลະเมินเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. *สารสารการบริหารห้องถีน*, 8(1), 37 – 43.

ภาณุวัฒน์ ไชยรงรัตน์. (2556). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ศึกษาเฉพาะกรณีไม้พะยูงในจังหวัดศรีสะเกษ. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์และงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล*.

รังสิมา จันเจริญ. (2554). โภชบัร์บในคดีทำลายพื้นที่ป่าไม้. *วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.

มงคล ติดนันท์ และอำนวย คำตื้อ. (2555). การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ทำลายล้อม จังหวัดเชียงใหม่. *สารสารการบริหารห้องถีน*, 5(2), 96- 120.

สกุณ พร็อชคชัย. (2555). AREA วิพากษ์ ส่งเสริมการปลูกป่าคือส่งเสริมอาชญากรรมทำลายป่า. *ประชาชาติธุรกิจ*, ฉบับวันที่ 19 มีนาคม 2555 สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2559, จาก http://www.prachachat.net/news_detail.

สุวิทย์ รัตนมณี. (2555). เจาะ "ไม้พะยูง" แคนอิสานไม่มงคลที่ถูกโคนทุกวัน. *แนวหน้า*, ฉบับวันที่ 24 เมษายน 2555. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2559, จาก <http://www.ryt9.com/s/nnd/1388932>.

สถานีตำรวจนครเรียงเก่า. (2558). รายงานการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป่าไม้ของสถานีตำรวจนครเรียงเก่า. (ปี พ.ศ. 2546- พ.ศ. 2558). ขอนแก่น: สถานีตำรวจนครเรียงเก่า.

อุทยานแห่งชาติภูเวียง. (2557). สรุปการรายงานผลติดต่อเกี่ยวกับป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติภูเวียง ระหว่าง ปี พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2558. ขอนแก่น: อุทยานแห่งชาติภูเวียง.